

mente, at de paagjældende Samfundsklasser kunde yde et saadant Tilskud; men ved den Slags Sager kommer det ikke an paa, hvad man tror og mener, men paa hvad man veed, og Arbejderstatistikken er det eneste Middel ved Hjælp af hvilket, vi kunne faae at vide, om Arbejderne ere i Stand til at yde Selvhjælp til disse Love, og hvis de ere i Stand dertil, da hvor stor Selvhjælp, de ere i Stand til at yde. Den private Arbejderstatistik, som med prisværdig Iver er dreven af enkelte Mænd og særlig af Arbejderforeninger i den senere Tid her i Landet, synes at vise, at en stor Del af vore Arbejdere, nemlig Landarbejderne kun have gjennemsnitlig ca. 400 Kr. at leve af om Aaret; Kjøbstadarbejderne have kun 600 Kr. gjennemsnitlig og Kjøbenhavns Arbejdere gjennemsnitlig kun 800 Kr. Jeg nævner ikke disse Tal, fordi jeg vil sige, at de ere paalidelige, thi de Resultater, som den private Statistik komme til, kunne aldrig være saa paalidelige, som den officielle Statistiks Resultater; men hvis det nu skulde vise sig, at disse Tal ere nogenlunde paalidelige, og hvis altsaa den høitærede Finanzminister dengang, han fremsatte sin Lov om Alderdomsforsørgelse, havde havt disse Tal og troede, de vare paalidelige, er det en selvfølge, at saa havde den høitærede Finanzminister aldrig nogeninde forlangt en saa stor Selvhjælp fra de paagjældende Samfundsklassers Side, som han gjorde, thi ethvert fornuftigt Menneske maatte kunne sige sig selv, at det vare de ikke i Stand til at yde. Altsaa, af disse forskjellige Grunde, dels fordi Staten har begyndt paa at stride frem paa den sociale Vej, og dels fordi de sociale Love foreligge, er det nødvendigt at optage den sociale Statistik, og derfor er jeg meget glad ved den høitærede Finanzministers Henvisning til Motiverne. Jeg vil kun gjøre en Bemærkning endnu. Den liberale Stat havde sin særlige Statistik, den liberale Stat havde en liberal Statistikk, det vil sige, at den havde en Produktionsstatistik. Det, som det nemlig kom an paa for den liberale Stat, var at vise ved sin Statistik, hvilke umaadelige Resultater, der kunde opnaaes ved Hjælp af den frie Konkurrence, og derfor er den liberale Stats Statistik sikkert ogsaa en glimrende Statistik; den viser, hvor meget den liberale Stat har været i Stand til at naae ved den frie Konkurrences Hjælp; men den liberale Statistikk er kun den ene Side af Sagen. Den sociale Stat — og den danske Stat er jo ogsaa under den nuværende Regjering i Begreb med at blive en social Stat — har en anden Op-

gave, den har nemlig, som jeg har tilladt mig at udtale, den Opgave at vise, hvorledes denne Produktionsmasse, som er kommen til Stede ved de Kræfter, den liberale Stat udfoldede, ere fordelte i Samfundet.

Hvad selve Lovforslaget angaar, maa det maasse være mig tilladt først at gjøre en Bemærkning om det rent Formelle i Lovforslaget, og da vil jeg tillade mig at sige, at hvad dette angaar, har dette Lovforslag ikke noget tiltalende Ydre, om jeg saa maa udtrykke mig. Det gaar med Lovforslaget ganske paa samme Maade som med Mennesker. Der kan være Mennesker, som man siebliftelig faaer et behageligt Indtryk af, og der kan være Mennesker, som strag gjøre et frastødende Indtryk. Paa samme Maade gaar det med Lovforslag, og dette Lovforslag virker ikke umiddelbart tiltalende særlig ikke paa dette Thing. Det er høist rimeligt, at hvis det var bleven forelagt i det andet Thing, kunde det have været umiddelbart tiltalende; men for dette Thing er det kun kommen til at virke middelbart tiltalende. Jeg skal gjøre opmærksom paa, hvorfor. Hvis man vil se, hvorledes de forskjellige Paragrafer i denne Lov begynde, vil man forstaa det. § 1 begynder saaledes: „Ved det statistiske Bureau ansættes følgende Embedsmænd . . .“ § 2 saaledes: „Til Lønning af den fornødne faste Medhjælp“ o. s. v. og endelig § 3 saaledes: „De fornødne Beløb til Honorarer“. Et saadant Lovforslag virker ikke umiddelbart tiltalende paa dette Thing, i det Mindste ikke efter det Rensdstab jeg har til det. Naar man ikke tilfældigvis interesserer sig for dette Spørgsmaal, maa man faae det Indtryk af dette Lovforslag, at det kun er et ganske almindeligt Lønningsforslag, et ganske almindeligt Forslag om at ansætte nogle flere Embedsmænd og om at faae nogle Lønninger til disse Embedsmænd og til, hvad dermed staar i Forbindelse, og det havde jo dog været saa overmaade let for den høitærede Finanzminister at give dette Lovforslag blot en ganske ubetydelig Ændring, saa det var kommen til at virke umiddelbart tiltalende særlig paa dette Thing. Hvis den høitærede Finanzminister havde ladet Forslaget begynde f. Ex. saaledes: „Til at undersøge Arbejdernes Stilling i Samfundet og til at undersøge Industrivirksoheden skal det statistiske Bureau undergaa følgende Omdannelse“ o. s. v. Det kan selvfølgelig aldrig nogeninde falde mig ind at ville give den høitærede Finanzminister diplomatisk Raad, da den høitærede Finanzminister ganske sikkert er langt større Diplomat, end jeg nogeninde tænker paa at være; men det forekommer mig, at dette Lovforslag, hvis